

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudcem JUDr. Martinem Láníčkem ve věci

žalobce: **Ing. P. V.**

zastoupený advokátkou Mgr. Zuzanou Zádrapovou

sídlem Nádražní 879/27, 702 00 Ostrava

proti

žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**

sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 17. května 2021, ve věci starobního důchodu

takto:

I. Žaloba se **zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje

Odůvodnění:

1. Žalovaná rozhodnutím ze dne 18. 11. 2020 přiznala žalobci od 17. 12. 2020 starobní důchod ve výši 12 176 Kč měsíčně. Proti rozhodnutí podal žalobce námitky, ve kterých nesouhlasil s výší důchodu, a to mimo jiné s výší vyměřovacího základu za rok 1992. Rozhodnutím identifikovaným v záhlaví tohoto rozsudku (dále též „napadené rozhodnutí“) žalovaná námitky žalobce zamítla a prvostupňové rozhodnutí ze dne 18. 11. 2020 potvrdila.
2. Proti napadenému rozhodnutí (v celém jeho rozsahu) podal žalobce včasnou žalobu, ve které se domáhal zrušení obou rozhodnutí. Žalobce v žalobě namítal, že za rok 1992 mu byl stanoven nesprávný vyměřovací základ 22 000 Kč, zatímco podle žalobce správná výše vyměřovacího základu za rok 1992 činí 342 438 Kč. Žalobce tvrdí, že od února roku 1992 podnikal jako osoba samostatně výdělečně činná. Poukázal na článek IV odst. 11 zákona číslo 589/1992 Sb., podle kterého se za příjem osoby samostatně výdělečně činné v roce 1992 považuje příjem ze samostatné výdělečné činnosti podléhající dani z příjmů obyvatelstva nebo dani z příjmů z literární a umělecké činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Příjem žalobce za rok 1992 činil 978 394 Kč a z tohoto příjmu měl být odvozen jeho vyměřovací základ, nikoliv z výše pojistného, které bylo v letech 1990 až 1992 stanoveno paušálně, bez ohledu na příjmy dosažené ze samostatné výdělečné činnosti.
3. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby. V písemném vyjádření k žalobě po zopakování průběhu správního řízení a relevantní právní úpravy poukázala na to, že v rozhodném období neměla v případě žalobce na výši vyměřovacího základu vliv výše příjmů, ale výše uhrazeného pojistného. Žalobce hradil v roce 1992 pojistné ve výši 500 Kč měsíčně z vyměřovacího základu 2 000 Kč a za rok 1992 tak jeho vyměřovací základ činil 22 000 Kč.
4. Žalobce v rámci repliky setrval na svém názoru a zdůraznil, že jako OSVČ byl v roce 1992 účasten sociálního pojištění OSVČ na základě povinné přihlášky a platil pojistné ve výši 500 Kč, přestože mohl platit pouze 100 Kč. Zálohy na pojistné se v roce 1992 nezúčtovaly podle dosaženého hospodářského výsledku a staly se tak „pojistným“. Vyměřovacím základem žalobce pro účely stanovení starobního důchodu za rok 1992 pak byl hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového zabezpečení podle předpisů platných před 1. lednem 1996, tedy příjem ze samostatné výdělečné činnosti podléhající dani z příjmů obyvatelstva po odpočtu výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů, což byla částka 978 394 Kč, která se po splnění podmínky zaplacení pojistného stala částkou rozhodnou pro výpočet výše starobního důchodu.
5. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů podle § 75 odst. 2 zákona číslo 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále též „s. ř. s.“) a dospěl k závěru, že žaloba důvodná není; o věci rozhodl krajský soud bez nařízení jednání, protože oba účastníci s tímto postupem souhlasili (žalobce výslovně – viz bod 1 podání na č. l. 34 a žalovaný konkludentně podle § 51 odst. 1 s. ř. s.).
6. Ze správního spisu se podává, že žalobce uplatnil dne 1. 10. 2020 nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, a to od 17. 12. 2020. Žalovaná rozhodnutím ze dne 18.

11. 2020 přiznala žalobci od 17. 12. 2020 starobní důchod ve výši 12 176 Kč. V připojeném osobním listu důchodového pojištění má žalobce za dobu od 1. 2. 1992 do 31. 12. 1992 uveden druh doby „samostatná výdělečná činnost“ a výši vyměřovacího základu „22 000“. Proti prvostupňovému rozhodnutí ze dne 18. 11. 2020 podal žalobce námitky, ve kterých mimo jiné rozporoval výši vyměřovacího základu za rok 1992. V následných podáních žalobce zaměřil své námitky na vyměřovací základ za dobu od 1. 2. 1992 do 31. 12. 1992 a žádal jeho opravu z nesprávně uvedené výše 22 000 Kč na správnou výši 342 438 Kč. V této souvislosti namítal, že jeho skutečný základ daně (příjmy mínus výdaje) činil 978 394 Kč (což doložil výpisem z daňového přiznání). Mezi podklady pro rozhodnutí byl doplněn výpis OSSZ o platbách pojistného žalobcem (OSVČ) za rok 1992, ze kterého se podává, že žalobce platil v roce 1992 od února pojistné ve výši „500“ měsíčně. Poté rozhodla žalovaná o námitkách žalobce napadeným rozhodnutím shora uvedeným způsobem. V odůvodnění rozhodnutí se mimo jiné uvádí, že žalovaná vycházela při stanovení výpočtového základu z osobního vyměřovacího základu, který určila v souladu s § 16 zákona o důchodovém pojištění jako měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů žalobce za rozhodné období (1986 - 2019). Ke spornému roku 1992 žalovaná v odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedla, že žalobce byl jako osoba samostatně výdělečně činná veden v evidenci OSSZ Ostrava od 1. 2. 1992 do 7. 6. 2011, v roce 1992 hradil pojistné ve výši 500 Kč měsíčně z vyměřovacího základu 2 000 Kč a za rok 1992 činil jeho vyměřovací základ 22 000 Kč. K vyměřovacímu základu ve výši 342 438 Kč v řádku 4 výpisu z daňového přiznání za rok 1992 nelze přihlížet, neboť tento základ je rozhodný pro stanovení pojistného za kalendářní měsíce únor 1993 až prosinec 1993, jak je uvedeno na straně 2 výpisu.

7. Předmětem soudního přezkumu je rozhodnutí o starobním důchodu žalobce před dosažením důchodového věku podle § 31 zákona o důchodovém pojištění (resp. potvrzující rozhodnutí o námitkách žalobce), který byl žalobci přiznán od 17. 12. 2020. Není sporné, že žalobci nárok na tzv. předčasný starobní důchod vznikl. Sporná je jeho výše, a to v části týkající se procentní výměry, která se odvíjí od osobního vyměřovacího základu žalobce.
8. Podle § 4 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění se výše důchodu skládá ze základní výměry a z procentní výměry. Základní výměra se stanoví procentní sazbou z průměrné mzdy a procentní výměra se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu, jde-li o důchody uvedené v odstavci 1 písm. a) a b) (*tj. starobní a invalidní*).
9. Podle § 15 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění se v období po roce 2014 výpočtový základ stanoví z osobního vyměřovacího základu (§ 16) tak, že a) do částky první redukční hranice se počítá 100 %, b) z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice se počítá 26 % a c) k částce nad druhou redukční hranici se nepřihlíží.
10. Podle § 16 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je osobní vyměřovací základ měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů pojištěnce za rozhodné období.
11. Podle § 16 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění (věty první) vyměřovacím základem pojištěnce za dobu po 31. prosinci 1995 je vyměřovací základ pro stanovení pojistného podle zvláštního zákona a za dobu před 1. lednem 1996 hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového zabezpečení podle předpisů platných před 1. lednem 1996.

12. Podle § 18 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je rozhodným obdobím pro stanovení osobního vyměřovacího základu období, které začíná kalendářním rokem bezprostředně následujícím po roce, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku, a končí kalendářním rokem, který bezprostředně předchází roku přiznání důchodu, pokud se dále nestanoví jinak.
13. Hrubými výdělky byly podle § 12 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení (ve znění účinném do 31. 12. 1992) výdělky podléhající dani ze mzdy bez odečtení této daně s tím, že prováděcí předpis stanoví, co je hrubým výdělkem občana, jehož výdělek nepodléhá dani ze mzdy, které další příjmy a za jakých podmínek jsou započitatelné do hrubých výdělků a v kterých případech je hrubým výdělkem pevně stanovená částka a výši této částky.
14. Podle § 11 odst. 1 písm. e) vyhlášky federálního Ministerstva práce a sociálních věcí číslo 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, jsou hrubými výdělky před 1. lednem 1993 ze zaměstnání vykonávaného osobou samostatně výdělečně činnou vyměřovací základy pro stanovení výše pojistného na nemocenské a důchodové zabezpečení podle předpisů platných před 1. lednem 1993.
15. Těžiště sporu spočívá v posouzení výše vyměřovacího základu žalobce za dobu od 1. 2. 1992 do 31. 12. 1992, kdy vykonával samostatnou výdělečnou činnost, konkrétně zda má být vyměřovací základ určen – stručně řečeno - z jeho příjmů nebo ze základu pro výpočet pojistného.
16. Jak se podává z citovaných ustanovení zákona o důchodovém pojištění, tak vyměřovacím základem pojištěnce za dobu před 1. 1. 1996 je hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového zabezpečení. Před tímto datem bylo důchodové zabezpečení upraveno zejména zákonem o sociálním zabezpečení (§ 6 až § 72) a příslušnými prováděcími předpisy. Hrubý výdělek pro účely důchodového zabezpečení u jednotlivých výdělečných činností pak byl konkrétně definován v § 11 vyhlášky číslo 149/1988 Sb., která prováděla zákon o sociálním zabezpečení a která zároveň taxativním výčtem stanovila, které další příjmy a za jakých podmínek byly započitatelné do hrubých výdělků. Současně bylo stanoveno, ve kterých případech je hrubým výdělkem pevně stanovená částka a výše této částky. Jak vyplývá z § 11 odst. 1 písm. e) této vyhlášky, tak u osob samostatně výdělečně činných se za takový hrubý výdělek považoval za dobu před 1. 1. 1993 (tj. i v roce 1992) vyměřovací základ pro stanovení výše pojistného na nemocenské a důchodové zabezpečení. Částku vyměřovacího základu pro stanovení výše pojistného si v rozhodné době určovala sama osoba samostatně výdělečně činná do výše 10 000 Kčs měsíčně (§ 65 vyhlášky číslo 149/1988 Sb. v rozhodném znění) a výše pojistného činila 25 % z přihlášeného vyměřovacího základu, který byl ještě dále omezen spodní hranicí 2 000 Kčs měsíčně (§ 145b odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení v rozhodném znění).
17. Z uvedeného plyne, že pro určení vyměřovacího základu pro účely důchodového pojištění (zabezpečení) byl v roce 1992 vskutku rozhodující vyměřovací základ pro výši pojistného na nemocenské a důchodové zabezpečení, který si v mezích předepsaných limitů určovala osoba samostatně výdělečně činná sama a jehož výše nebyla v té době závislá na konkrétních příjmech. Žalobce v žalobě nerozpíral závěr žalované, že od února 1992 platil pojistné ve výši 500 Kčs, výše jeho vyměřovacího základu pro účely pojistného tak

činila v roce 1992 (resp. od února do prosince) částku 22 000 Kčs a tato částka v souladu s výše citovanými ustanoveními zákonů a prováděcího předpisu tvoří vyměřovací základ pro účely výpočtu celkového osobního vyměřovacího základu žalobce, od kterého se odvíjí výše procentní výměry a konečná výše jeho starobního důchodu.

18. Námitky žalobce směřující k opačnému závěru jsou nedůvodné, přičemž jejich nedůvodnost je zřejmá již z výše uvedeného. Pro úplnost krajský soud dodává, že ve smyslu § 16 odst. 3 (věty první) zákona o důchodovém pojištění je za dobu před 1. 1. 1996 rozhodující hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového zabezpečení a nikoliv pro účely daně z příjmů, což nemusí být vždy totožné částky. Právě v roce 1992 byla výše „hrubého výdělku“ pro účely důchodového zabezpečení definována nezávisle na výši příjmů pro účely daně z příjmů. Pokud jde o odkaz žalobce na článek IV. odst. 11 zákona číslo 589/1992 Sb. (*správně se jedná o přechodná ustanovení zákona číslo 160/1993 Sb., kterým byl s účinností od 1. 7. 1993 novelizován zákon číslo 589/1992 Sb. – poznámka krajského soudu*), tak žalobce jej sice správně citoval, uvedené ustanovení je však třeba zasadit do příslušného kontextu. Zákonem číslo 160/1993 Sb. byla do právní úpravy pojistného osob samostatně výdělečně činných zařazena řada nových prvků, včetně placení záloh odvozených od příjmů za předchozí kalendářní rok a v rámci přechodných ustanovení tak bylo třeba definovat příjmy za kalendářní rok předcházející účinnosti tohoto zákona (tj. 1992), od kterých se odvozuje výše záloh pro kalendářní měsíce v roce 1993. Jinak řečeno, definice příjmů za rok 1992 pro účely novely zákona číslo 589/1992 Sb. se nijak nedotýká vymezení hrubého výdělku za rok 1992 pro účely § 16 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, který je pro výpočet osobního vyměřovacího základu žalobce a dalších položek s tím spojených rozhodující.
19. Krajský soud uzavírá, že žalovaná vycházela při stanovení vyměřovacího základu žalobci za rok 1992 (resp. za dobu od 1. 2. 1992 do 31. 12. 1992) správně z částky 22 000 Kč odpovídající výši vyměřovacího základu pro placení pojistného na nemocenské a důchodové zabezpečení. Vzhledem k tomu, že jiné žalobní body nebyly v žalobě uplatněny a krajský soud neshledal v napadeném rozhodnutí ani v řízení, které předcházelo jeho vydání, žádné vady s negativním vlivem na zákonnost rozhodnutí, ke kterým by měl přihlídnout z moci úřední, žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
20. O náhradě nákladů řízení rozhodl krajský soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení nemá; žalobce totiž v řízení úspěšný nebyl (jeho žaloba byla zamítnuta) a žalované podle obsahu spisu žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu.

Ostrava 30. listopadu 2021

JUDr. Martin Láníček

samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje

[Zadejte text.]

Shodu s prvopisem potvrzuje